

CENTRUM BADANIA OPINII SPOŁECZNEJ

SEKRETARIAT 629 - 35 - 69, 628 - 37 - 04
OŚRODEK INFORMACJI 693 - 46 - 92, 625 - 76 - 23

UL. ŻURAWIA 4A, SKR. PT.24
00 - 503 W A R S Z A W A
TELEFAX 629 - 40 - 89

INTERNET <http://www.cbos.pl>

E-mail: sekretariat@cbos.pl

BS/184/2003

SYMPATIA I NIECHĘĆ DO INNYCH NARODÓW

KOMUNIKAT Z BADAŃ

WARSZAWA, GRUDZIEŃ 2003

PRZEDRUK MATERIAŁÓW CBOS W CAŁOŚCI LUB W CZĘŚCI ORAZ WYKORZYSTANIE DANYCH EMPIRYCZNYCH
JEST DOZWOLONE WYŁĄCZNIE Z PODANIEM ŹRÓDŁA

Od pierwszych lat minionej dekady rokrocznie monitorujemy stopień sympatii lub niechęci Polaków do innych narodów. Sukcesywnie obejmowaliśmy badaniem coraz większą liczbę nacji. W pierwszym sondażu, w 1993 roku, pytaliśmy o osiemnaście narodów, w ubiegłym roku - już o dwadzieścia osiem i o tyleż samo w tym roku¹.

Interesuje nas przede wszystkim stosunek Polaków do narodów europejskich, w tym do wszystkich sąsiadów Polski, ale pytamy także o kilka największych narodów pozaeuropejskich - Amerykanów, Japończyków, Chińczyków, Arabów, a od pewnego czasu również o Wietnamczyków, coraz częściej spotykanych w naszym kraju.

Badani określali swój stosunek do poszczególnych narodów, zamieszczonych na przedstawionej im liście w porządku alfabetycznym, za pomocą 7-punktowej skali: od -3 (niechęć) do +3 (sympatia). Środek skali (0) oznaczał obojętność. Uzyskane w ten sposób dane przedstawiono w formie zagregowanej do trzech kategorii: sympatii (punkty od +1 do +3), obojętności (0) i niechęci (od -1 do -3). Wskazuje to na zasięg sympatii bądź niechęci Polaków do danego narodu. Dodatkową informacją jest średnia sympatii - średnia arytmetyczna punktów dodatnich i ujemnych przyznanych danemu narodowi. Uwzględnia ona także natężenie sympatii lub niechęci - wielkość średniej zależy bowiem nie tylko od tego, czy badany deklarował sympatię bądź niechęć do danego narodu, ale też od tego, jaką siłę przypisał tym uczuciom, np. czy określił sympatię na +3 czy też tylko na +1.

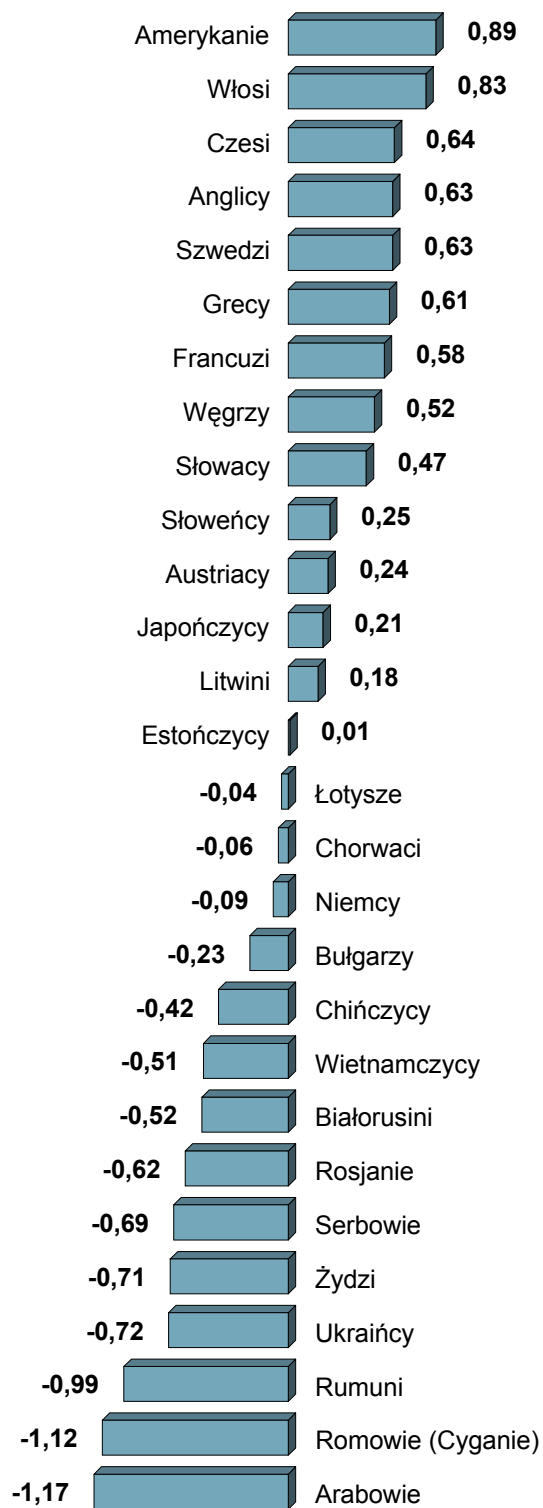
¹ Sondaż „Aktualne problemy i wydarzenia” (161) przeprowadzono w dniach od 3 do 6 października 2003 roku na liczącej 1016 osób reprezentatywnej próbie losowej dorosłych mieszkańców Polski.

Tabela 1

Narody	Jak by Pan(i) określił(a) swój stosunek do innych narodów?				
	Sympatia	Obojętność	Niechęć	Trudno powiedzieć	Średnie*
	w procentach				
Amerykanie	56	23	17	4	+0,89
Włosi	53	28	12	7	+0,83
Czesi	50	27	18	5	+0,64
Anglicy	49	26	19	6	+0,63
Szwedzi	48	26	17	9	+0,63
Francuzi	48	27	19	6	+0,58
Grecy	45	30	15	10	+0,61
Węgrzy	45	28	19	8	+0,52
Słowacy	43	29	20	8	+0,47
Austriacy	36	30	25	9	+0,24
Japończycy	36	28	25	11	+0,21
Litwini	36	28	26	10	+0,18
Niemcy	36	24	38	2	-0,09
Słoweńcy	34	29	23	14	+0,25
Łotysze	29	26	29	16	-0,04
Estończycy	28	29	26	17	+0,01
Chorwaci	28	28	30	14	-0,06
Bułgarzy	24	31	35	10	-0,23
Chińczycy	22	26	39	13	-0,42
Białorusini	22	26	44	8	-0,52
Rosjanie	22	25	49	4	-0,62
Żydzi	21	25	47	7	-0,71
Wietnamczycy	19	25	42	14	-0,51
Ukraińcy	19	24	51	6	-0,72
Serbowie	17	23	45	15	-0,69
Romowie (Cyganie)	16	18	61	5	-1,12
Rumuni	15	20	58	7	-0,99
Arabowie	13	17	60	10	-1,17

* Średnie mierzone na skali od -3 (niechęć) do +3 (sympatia)

RYS. 1. STOSUNEK POLAKÓW DO POSZCZEGÓLNYCH NARODÓW.
ŚREDNIE NA SKALI OD -3 (NIECIEĆ) DO +3 (SYMPATIA)

Największą sympatią Polaków cieszą się Amerykanie (56% deklaracji sympatii), a następnie Włosi, Czesi, Anglicy, Szwedzi i Francuzi (mniej więcej połowa badanych deklaruje sympatię do tych narodów, a tylko niespełna jedna piąta - niechęć). Pod względem stopnia sympatii niewiele ustępują im Grecy, Węgrzy i Słowacy - sympatię do nich deklaruje ponad dwie piąte ankietowanych, niechęć zaś o ponad połowę mniejsza grupa. Nieco więcej niż jedna trzecia Polaków odnosi się z sympatią do Austriaków, Japończyków, Litwinów i Słoweńców, ale równocześnie co czwarty deklaruje do nich niechęć.

O równowadze sympatii i niechęci można mówić w stosunku do Estończyków, Łotyszy, Chorwatów i Niemców. Trzeba tu jednak zaznaczyć odmiennność stosunku Polaków do Niemców z jednej strony, a z drugiej - do trzech pozostałych narodów z tej grupy. Chorwaci, Łotysze i Estończycy to narody stosunkowo mało znane Polakom, toteż częściej niż w innych przypadkach powstrzymywano się od odpowiedzi, a niemal równie często jak sympatię lub niechęć deklarowano obojętność.

Inaczej jest w przypadku Niemców. Wyrobiony stosunek do nich mają prawie wszyscy Polacy (jedynie 2% wskazań „trudno powiedzieć”). Stosunek ten w zauważalny sposób uwarunkowany jest osobistą biografią badanych. Niechęć ciągle jeszcze częściej deklarują respondenci pamiętający II wojnę światową i ich dzieci, rzadziej natomiast pokolenie wnuków - osoby urodzone w latach sześćdziesiątych i później. Warto zaznaczyć, że w ostatnim dziesięcioleciu stosunek ten zmieniał się bardzo dynamicznie. W 1993 roku ponad dwukrotnie więcej badanych deklaroowało do Niemców niechęć niż sympatię, ale już trzy lata później sympatia po raz pierwszy przeważała nad niechęcią. W następnych latach poziom sympatii jeszcze dwukrotnie podlegał wahaniom w jedną bądź w drugą stronę. Można powiedzieć, że mimo iż w ostatnich latach emocjonalny stosunek do Niemców znacznie się poprawił, Polacy wciąż jednak pozostają bardzo wrażliwi na bieżące relacje między Polską a Niemcami. Tegoroczny wzrost niechęci może się wiązać z dyskusją na temat planów utworzenia Centrum przeciw Wypędzeniom, a także z nieporozumieniami co do ustaleń z Nicei w sprawie unijnej konstytucji.

Tabela 2

Narody	Jak by Pan(i) określił(a) swój stosunek do innych narodów?																			
	Sympatia										Niechęć									
	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2001	2002	2003	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2001	2002	2003
	w procentach																			
Amerykanie	62	58	63	59	64	61	54	50	58	56	9	13	10	9	6	10	12	14	12	17
Anglicy	47	41	51	51	55	50	45	44	51	49	16	20	17	13	12	16	15	18	15	19
Arabowie	-	-	-	-	-	-	-	-	16	13	-	-	-	-	-	-	-	-	54	60
Austriacy	41	37	48	49	47	43	40	37	40	36	19	20	20	12	14	17	18	21	19	25
Białorusini	19	17	18	21	22	19	18	26	26	22	47	49	53	50	46	48	50	40	36	44
Bułgarzy	19	16	23	23	23	20	20	25	26	24	41	43	42	39	39	41	40	36	30	35
Chińczycy	-	-	-	-	-	21	19	22	26	22	-	-	-	-	-	36	37	35	32	39
Chorwaci	-	-	-	-	-	-	-	25	29	28	-	-	-	-	-	-	-	32	26	30
Czesi	38	30	43	44	45	41	44	47	50	50	28	32	25	22	19	22	18	15	15	18
Estończycy	-	-	-	-	-	-	-	24	31	28	-	-	-	-	-	-	-	26	20	26
Francuzi	61	51	67	62	60	58	53	55	51	48	9	13	8	6	8	11	11	9	12	19
Grecy	-	-	-	-	-	-	-	43	44	45	-	-	-	-	-	-	-	13	14	15
Japończycy	-	-	43	48	43	35	33	33	39	36	-	-	21	16	18	23	24	22	21	25
Litwini	24	22	35	36	36	29	30	36	38	36	43	43	33	31	30	34	29	24	24	26
Łotysze	-	-	-	-	-	-	-	26	29	29	-	-	-	-	-	-	-	27	23	29
Niemcy	23	26	35	43	38	32	31	32	38	36	53	45	38	31	30	39	39	36	31	38
Romowie (Cyganie)	-	6	10	12	10	10	13	17	15	16	-	75	73	70	71	69	64	56	60	61
Rosjanie	17	16	17	21	20	19	17	23	24	22	56	59	59	57	53	55	57	47	43	49
Rumuni	9	8	11	12	11	10	13	15	15	15	66	68	68	70	66	66	63	56	55	58
Serbowie	10	12	14	15	16	13	14	17	18	17	55	51	57	49	44	50	48	42	42	45
Słowacy	33	32	44	38	39	36	34	42	42	43	27	27	22	21	22	26	21	15	17	20
Słoweńcy	-	-	-	-	-	-	-	32	34	34	-	-	-	-	-	-	-	21	18	23
Szwedzi	44	40	53	52	49	43	41	44	46	48	14	17	14	12	12	17	14	14	12	17
Ukraińcy	12	9	14	16	15	13	16	19	22	19	65	66	63	60	60	59	58	49	48	51
Węgrzy	47	41	56	48	47	44	44	47	48	45	18	21	14	16	16	20	15	15	14	19
Wietnamczycy	-	-	-	-	-	20	21	23	24	19	-	-	-	-	-	34	38	33	35	42
Włosi	63	54	66	62	63	55	53	54	54	53	6	12	8	7	8	11	11	8	10	12
Żydzi	15	17	25	26	28	19	19	19	23	21	51	47	45	41	41	48	49	47	46	47

Trzeba podkreślić, że w porównaniu z rokiem 2001 wyraźnie zmalała sympatia do Francuzów, którzy w poprzednich latach zajmowali pod tym względem bardzo wysokie miejsce wśród innych narodów. Nieporozumienia z ostatnich miesięcy między Francją a Polską dotyczące stosunków europejsko-amerykańskich, a także rozszerzenia Unii Europejskiej spowodowały przesunięcie się Francuzów na zdecydowanie dalszą pozycję. Z trudniejszych do zrozumienia powodów zmalała sympatia Polaków do Austriaków, Białorusinów, Chińczyków i Wietnamczyków.

W porównaniu z rokiem ubiegłym zmiany stosunku do innych narodów w większości przypadków są niewielkie lub nieistotne statystycznie. Wynika to zresztą po części z samej natury badanego zjawiska. Postawy, o których mówimy, uwarunkowane są bowiem na ogół względnie trwałymi stereotypami, choć równocześnie silny wpływ na nie mogą wywierać nowe doświadczenia. A tych - w dobie coraz liczniejszych kontaktów z członkami innych narodów - nie brakuje. Już w przyszłym roku - po przystąpieniu Polski do Unii Europejskiej - kontakty te jeszcze się nasilą, choćby z tego powodu, że przynajmniej część krajów Piętnastki umożliwi Polakom legalne podejmowanie pracy. W tym kontekście warto zaznaczyć, że w stosunku do wszystkich uwzględnionych w badaniu narodów zjednoczonej Europy oraz tych, które razem z nami do niej przystępują, w mniejszym lub większym stopniu przeważa sympatia. Wyjątek stanowi omówiony już przypadek Niemców.

Można jednak zauważyć pewną polaryzację postaw Polaków wobec innych narodów przejawiającą się w tym, że przy minimalnych zmianach liczby badanych wyrażających sympatię zmalały odsetki tych, którzy deklarują obojętność lub nie mają zdania, natomiast nieco wzrosły deklaracje niechęci. Oczywiście można doszukiwać się takich lub innych przyczyn tych zmian, jednak w niektórych przypadkach (np. 6-punktowy wzrost niechęci do Estończyków) są one całkowicie niewytłumaczalne. Być może mamy tu do czynienia z uogólnionym przeniesieniem chronicznie już złych nastrojów społecznych także na stosunek do innych narodów.

Opracował

Michał STRZESZEWSKI

A N E K S

Tabela 1. Stosunek do Amerykanów

(%)

	Niechęć	Obojętność	Sympatia	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	17	23	56	4	1016
Płeć					
Mężczyźni	16	22	59	3	484
Kobiety	17	24	54	5	532
Wiek					
18-24 lat	20	24	57	0	153
25-34	18	20	60	2	178
35-44	15	25	57	3	168
45-54	13	24	59	3	211
55-64	22	21	56	1	124
65 lat i więcej	15	24	49	13	181
Miejsce zamieszkania					
Wieś	18	24	51	7	377
Miasto do 20 tys.	12	18	67	2	129
20-100 tys.	16	29	52	2	203
101-500 tys.	19	18	62	2	191
501 tys. i więcej mieszk.	14	25	59	2	116
Wykształcenie					
Podstawowe	15	25	52	8	295
Zasadnicze zawodowe	17	27	53	3	260
Średnie	18	20	61	1	352
Wyższe	17	20	61	3	109
Grupa społ.-zaw. pracujący					
Kadra kier., inteligencja	13	18	66	3	63
Prac. umysł. niż. szczebla	13	21	66	0	96
Pracownicy fiz.- umysł.	19	29	51	1	77
Robotnicy wykwalifikowani	17	25	53	5	96
Robotnicy niewykwalifik.	17	30	53	0	32
Rolnicy	26	21	51	2	54
Pracujący na własny rach.	24	17	57	2	41
Bierni zawodowo					
Renciści	16	24	52	8	103
Emeryci	17	21	54	8	216
Uczniowie i studenci	16	29	55	0	72
Bezrobotni	18	24	56	2	119
Gospodynie domowe i inni	8	19	71	2	47
Pracuje w:					
inst. państw., publicznej	19	24	54	3	146
spółce właścicieli					
prywatnych i państwa	13	22	65	1	77
sekt. prywat. poza rolnict.	18	24	55	2	191
prywatnym gosp. rolnym	22	22	54	3	58
Dochody na jedną osobę					
Do 299 zł	14	28	56	1	110
300-399	16	20	60	3	93
400-599	14	20	59	7	172
600-800	20	20	58	2	164
Powyżej 800 zł	21	23	52	4	177
Ocena własnych war. mater.					
Złe	18	23	54	5	343
Średnie	16	24	57	3	472
Dobre	17	22	59	2	202
Udział w prakt. religijnych					
Kilka razy w tygodniu	6	18	66	9	75
Raz w tygodniu	15	27	54	4	503
1-2 razy w miesiącu	19	25	54	2	155
Kilka razy w roku	21	16	62	1	195
W ogóle nie uczestniczy	25	21	49	5	86
Poglądy polityczne					
Lewica	23	23	53	1	177
Centrum	18	26	55	1	270
Prawica	13	19	67	2	272
Trudno powiedzieć	16	25	49	10	296

Tabela 2. Stosunek do Arabów

(%)

	Niechęć	Obojętność	Sympatia	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	60	17	13	10	1016
Płeć					
Mężczyźni	58	19	15	8	484
Kobiety	61	15	12	12	532
Wiek					
18-24 lat	60	21	14	5	153
25-34	64	17	16	3	178
35-44	62	19	10	9	168
45-54	62	16	13	9	211
55-64	58	18	13	11	124
65 lat i więcej	51	14	13	22	181
Miejsce zamieszkania					
Wieś	54	18	12	16	377
Miasto do 20 tys.	60	17	13	9	129
20-100 tys.	59	16	17	8	203
101-500 tys.	65	18	11	5	191
501 tys. i więcej mieszk.	69	14	15	3	116
Wykształcenie					
Podstawowe	54	15	10	21	295
Zasadnicze zawodowe	59	20	14	7	260
Średnie	64	18	13	5	352
Wyższe	62	14	19	5	109
Grupa społ.-zaw. pracujący					
Kadra kier., inteligencja	55	16	23	6	63
Prac. umysł. niż. szczebla	76	8	14	1	96
Pracownicy fiz. - umysł.	66	17	12	5	77
Robotnicy wykwalifikowani	58	17	14	11	96
Robotnicy niewykwalifik.	61	14	19	6	32
Rolnicy	51	25	13	11	54
Pracujący na własny rach.	58	27	11	4	41
Bierni zawodowo					
Renciści	62	16	8	15	103
Emeryci	53	14	14	20	216
Uczniowie i studenci	57	26	11	5	72
Bezrobotni	60	18	12	9	119
Gospodynie domowe i inni	64	24	9	3	47
Pracuje w:					
inst. państw., publicznej	67	10	14	8	146
spółce właścicieli					
prywatnych i państwa	73	9	15	2	77
sekt. pryw. poza rolnict.	58	23	14	6	191
prywatnym gosp. rolnym	49	26	14	11	58
Dochody na jedną osobę					
Do 299 zł	62	21	6	11	110
300-399	60	21	12	7	93
400-599	55	22	11	12	172
600-800	60	16	15	8	164
Powyżej 800 zł	65	14	13	7	177
Ocena własnych war. mater.					
Złe	59	18	11	12	343
Średnie	60	15	14	11	472
Dobre	59	20	16	6	202
Udział w prakt. religijnych					
Kilka razy w tygodniu	48	16	18	18	75
Raz w tygodniu	59	19	12	11	503
1-2 razy w miesiącu	60	18	13	9	155
Kilka razy w roku	64	14	17	4	195
W ogóle nie uczestniczy	65	13	10	12	86
Poglądy polityczne					
Lewica	65	17	13	5	177
Centrum	62	20	13	5	270
Prawica	65	14	14	7	272
Trudno powiedzieć	50	18	12	20	296

Tabela 3. Stosunek do **Francuzów**

(%)

	Niechęć	Obojętność	Sympatia	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	19	27	48	6	1013
Płeć					
Mężczyźni	20	30	46	4	483
Kobiety	17	24	50	8	530
Wiek					
18-24 lat	20	22	57	1	153
25-34	20	26	51	3	178
35-44	17	29	49	5	167
45-54	18	30	47	4	211
55-64	18	27	52	2	123
65 lat i więcej	18	27	36	19	180
Miejsce zamieszkania					
Wieś	15	29	44	12	375
Miasto do 20 tys.	19	26	51	4	129
20-100 tys.	21	24	51	4	203
101-500 tys.	23	28	48	1	190
501 tys. i więcej mieszk.	18	27	54	1	116
Wykształcenie					
Podstawowe	17	26	43	14	292
Zasadnicze zawodowe	19	32	46	3	260
Średnie	20	26	52	3	352
Wysze	17	25	57	1	109
Grupa społ.-zaw. pracujący					
Kadra kier., inteligencja	15	20	63	2	63
Prac.umysł.niż.szczebła	20	32	48	0	96
Pracownicy fiz.-umysł.	24	29	45	2	77
Robotnicy wykwalifikowani	15	31	50	4	96
Robotnicy niewykwalifik.	11	42	43	4	31
Rolnicy	13	42	38	6	54
Pracujący na własny rach.	27	19	44	10	41
Bierni zawodowo					
Renciści	23	27	39	11	102
Emeryci	17	25	45	13	215
Uczniowie i studenci	21	27	52	0	72
Bezrobotni	19	21	55	5	119
Gospodynie domowe i inni	13	26	60	2	47
Pracuje w:					
inst. państw., publicznej	16	32	50	2	145
spółce właścicieli					
prywatnych i państwa	13	24	60	3	77
sekt. pryw. poza rolnict.	22	28	46	5	191
prywatnym gosp. rolnym	12	42	39	7	58
Dochody na jedną osobę					
Do 299 zł	10	31	52	7	110
300-399	17	31	47	5	91
400-599	18	26	46	10	172
600-800	23	26	46	4	164
Powyżej 800 zł	19	25	53	3	176
Ocena własnych war. mater.					
Złe	20	26	45	9	341
Średnie	17	31	47	5	471
Dobre	20	22	56	3	201
Udział w prakt. religijnych					
Kilka razy w tygodniu	15	17	50	18	75
Raz w tygodniu	16	30	47	7	501
1-2 razy w miesiącu	18	33	45	4	155
Kilka razy w roku	24	18	56	1	194
W ogóle nie uczestniczy	24	28	42	5	85
Poglądy polityczne					
Lewica	20	25	53	1	177
Centrum	19	31	49	1	269
Prawica	22	24	50	4	270
Trudno powiedzieć	14	27	43	16	295

Tabela 4. Stosunek do Litwinów

(%)

	Niechęć	Obojętność	Sympatia	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	26	28	36	10	1013
Płeć					
Mężczyźni	22	31	40	7	483
Kobiety	30	26	31	13	530
Wiek					
18-24 lat	37	29	29	5	153
25-34	28	27	36	9	178
35-44	25	31	38	6	167
45-54	22	29	40	9	211
55-64	26	23	46	4	124
65 lat i więcej	21	28	27	24	179
Miejsce zamieszkania					
Wieś	24	30	31	16	377
Miasto do 20 tys.	29	26	37	9	129
20-100 tys.	24	28	41	7	202
101-500 tys.	32	28	34	6	190
501 tys. i więcej mieszk.	23	28	43	5	116
Wykształcenie					
Podstawowe	28	25	25	21	293
Zasadnicze zawodowe	26	32	35	6	260
Średnie	27	28	40	5	352
Wysze	18	29	50	4	109
Grupa społ.-zaw. pracujący					
Kadra kier., inteligencja	17	28	51	4	63
Prac. umysł. niż. szczebla	26	30	40	4	96
Pracownicy fiz. - umysł.	36	30	27	7	77
Robotnicy wykwalifikowani	22	33	39	6	96
Robotnicy niewykwalifik.	32	26	32	9	31
Rolnicy	29	35	30	6	54
Pracujący na własny rach.	18	28	48	7	41
Bierni zawodowo					
Renciści	24	25	31	20	103
Emeryci	23	28	33	16	214
Uczniowie i studenci	29	32	32	6	72
Bezrobotni	33	24	33	10	119
Gospodynie domowe i inni	28	24	45	3	47
Pracuje w:					
inst. państw., publicznej	26	28	42	4	145
spółce właścicieli					
prywatnych i państwa	21	30	42	8	77
sekt. pryw. poza rolnict.	25	33	35	7	191
prywatnym gosp. rolnym	24	34	35	7	58
Dochody na jedną osobę					
Do 299 zł	32	32	26	9	110
300-399	27	27	35	11	92
400-599	23	30	33	14	172
600-800	23	27	41	9	164
Powyżej 800 zł	23	27	44	6	175
Ocena własnych war. mater.					
Złe	26	26	34	14	343
Średnie	26	32	33	9	471
Dobre	26	23	46	5	200
Udział w prakt. religijnych					
Kilka razy w tygodniu	12	22	45	21	74
Raz w tygodniu	27	30	34	10	503
1-2 razy w miesiącu	27	34	29	10	155
Kilka razy w roku	27	25	41	8	194
W ogóle nie uczestniczy	29	25	38	8	85
Poglądy polityczne					
Lewica	28	24	43	5	177
Centrum	27	32	38	4	268
Prawica	26	28	41	5	272
Trudno powiedzieć	24	28	24	24	295

Tabela 5. Stosunek do Niemców

(%)

	Niechęć	Obojętność	Sympatia	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	38	24	36	2	1014
Płeć					
Mężczyźni	36	23	39	2	483
Kobiety	39	24	34	3	531
Wiek					
18-24 lat	35	23	41	1	153
25-34	31	26	42	1	178
35-44	35	22	42	2	167
45-54	38	26	34	2	211
55-64	38	26	31	4	124
65 lat i więcej	48	19	29	4	180
Miejsce zamieszkania					
Wieś	38	22	37	3	377
Miasto do 20 tys.	35	25	37	3	129
20-100 tys.	34	28	34	3	203
101-500 tys.	40	19	41	1	190
501 tys. i więcej mieszk.	41	28	31	0	116
Wykształcenie					
Podstawowe	43	21	33	3	294
Zasadnicze zawodowe	32	26	40	2	260
Średnie	37	25	36	2	352
Wysze	36	23	39	2	109
Grupa społ.-zaw. pracujący					
Kadra kier., inteligencja	27	25	47	2	63
Prac. umysł. niż. szczebla	43	26	32	0	96
Pracownicy fiz. - umysł.	34	26	39	1	77
Robotnicy wykwalifikowani	25	31	42	1	96
Robotnicy niewykwalifik.	39	23	38	0	31
Rolnicy	34	25	39	2	54
Pracujący na własny rach.	27	36	32	4	41
Bierni zawodowo					
Renciści	43	21	33	4	103
Emeryci	46	20	30	5	215
Uczniowie i studenci	43	17	40	0	72
Bezrobotni	35	22	40	2	119
Gospodynie domowe i inni	33	25	39	3	47
Pracuje w:					
inst. państw., publicznej	42	20	36	2	145
spółce właścicieli					
prywatnych i państwa	31	29	39	1	77
sekt. pryw. poza rolnict.	28	32	39	1	191
prywatnym gosp. rolnym	31	24	41	3	58
Dochody na jedną osobę					
Do 299 zł	31	26	41	2	110
300-399	30	28	40	1	92
400-599	36	28	33	3	172
600-800	38	17	43	2	164
Powyżej 800 zł	42	28	28	2	176
Ocena własnych war. mater.					
Złe	40	24	33	3	343
Średnie	36	24	38	3	471
Dobre	37	23	39	1	201
Udział w prakt. religijnych					
Kilka razy w tygodniu	38	19	38	5	75
Raz w tygodniu	37	26	34	3	503
1-2 razy w miesiącu	42	22	35	1	155
Kilka razy w roku	32	24	44	0	194
W ogóle nie uczestniczy	44	19	36	2	85
Poglądy polityczne					
Lewica	36	23	41	1	177
Centrum	40	26	35	0	269
Prawica	40	20	39	1	272
Trudno powiedzieć	35	26	33	6	295

Tabela 6. Stosunek do Romów (Cyganów)

(%)

	Niechęć	Obojętność	Sympatia	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	61	18	16	5	1014
Płeć					
Mężczyźni	59	19	18	4	483
Kobiety	64	17	15	5	531
Wiek					
18-24 lat	69	12	16	3	153
25-34	65	16	16	3	178
35-44	61	20	15	3	167
45-54	58	22	17	3	211
55-64	53	21	21	5	124
65 lat i więcej	61	17	14	8	180
Miejsce zamieszkania					
Wieś	62	19	14	5	377
Miasto do 20 tys.	57	20	18	5	129
20-100 tys.	61	18	17	4	203
101-500 tys.	65	16	18	2	190
501 tys. i więcej mieszk.	62	17	16	5	116
Wykształcenie					
Podstawowe	64	15	15	6	294
Zasadnicze zawodowe	61	19	17	3	260
Średnie	60	21	16	4	352
Wysze	63	15	19	3	109
Grupa społ.-zaw. pracujący					
Kadra kier., inteligencja	58	19	19	4	63
Prac. umysł. niż. szczebla	65	14	20	1	96
Pracownicy fiz. - umysł.	60	24	15	1	77
Robotnicy wykwalifikowani	60	18	19	3	96
Robotnicy niewykwalifik.	63	13	24	0	31
Rolnicy	61	23	14	2	54
Pracujący na własny rach.	45	30	19	6	41
Bierni zawodowo					
Renciści	62	19	12	8	103
Emeryci	56	18	18	7	215
Uczniowie i studenci	69	15	12	4	72
Bezrobotni	69	15	11	5	119
Gospodynie domowe i inni	70	12	15	3	47
Pracuje w:					
inst. państw., publicznej	62	18	16	3	145
spółce właścicieli					
prywatnych i państwa	67	18	14	1	77
sekt. pryw. poza rolnict.	55	22	21	3	191
prywatnym gosp. rolnym	56	24	17	3	58
Dochody na jedną osobę					
Do 299 zł	70	17	11	3	110
300-399	66	14	18	2	92
400-599	58	21	15	6	172
600-800	55	23	18	4	164
Powyżej 800 zł	61	16	19	4	176
Ocena własnych war. mater.					
Złe	65	17	14	5	343
Średnie	60	18	17	5	471
Dobre	60	20	18	2	201
Udział w prakt. religijnych					
Kilka razy w tygodniu	45	19	23	13	75
Raz w tygodniu	62	17	16	4	503
1-2 razy w miesiącu	66	21	10	3	155
Kilka razy w roku	57	19	20	3	194
W ogóle nie uczestniczy	77	12	10	2	85
Poglądy polityczne					
Lewica	64	18	17	2	177
Centrum	60	20	18	2	269
Prawica	60	17	19	4	272
Trudno powiedzieć	62	17	12	8	295

Tabela 7. Stosunek do Rosjan

(%)

	Niechęć	Obojętność	Sympatia	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	49	25	22	4	1014
Płeć					
Mężczyźni	47	24	25	3	483
Kobiety	52	26	18	5	531
Wiek					
18-24 lat	51	26	21	2	153
25-34	47	29	19	4	178
35-44	50	25	22	3	167
45-54	50	24	23	3	211
55-64	45	28	23	4	124
65 lat i więcej	51	20	21	7	180
Miejsce zamieszkania					
Wieś	51	23	19	7	377
Miasto do 20 tys.	49	26	20	4	129
20-100 tys.	48	27	23	2	203
101-500 tys.	47	25	27	1	190
501 tys. i więcej mieszk.	51	27	19	2	116
Wykształcenie					
Podstawowe	53	23	17	7	294
Zasadnicze zawodowe	50	25	23	3	260
Średnie	49	26	22	2	352
Wysze	42	26	30	3	109
Grupa społ.-zaw. pracujący					
Kadra kier., inteligencja	34	25	38	3	63
Prac. umysł. niż. szczebla	53	25	21	1	96
Pracownicy fiz. - umysł.	57	28	15	1	77
Robotnicy wykwalifikowani	51	25	21	3	96
Robotnicy niewykwalifik.	50	21	29	0	31
Rolnicy	45	26	26	4	54
Pracujący na własny rach.	45	30	23	2	41
Bierni zawodowo					
Renciści	54	24	16	6	103
Emeryci	50	23	21	6	215
Uczniowie i studenci	47	31	21	2	72
Bezrobotni	50	23	21	6	119
Gospodynie domowe i inni	47	25	21	6	47
Pracuje w:					
inst. państw., publicznej	47	24	25	3	145
spółce właścicieli					
prywatnych i państwa	59	19	21	1	77
sekt. pryw. poza rolnict.	47	29	22	2	191
prywatnym gosp. rolnym	41	25	29	5	58
Dochody na jedną osobę					
Do 299 zł	62	17	17	3	110
300-399	55	26	17	2	92
400-599	39	33	22	7	172
600-800	52	22	22	4	164
Powyżej 800 zł	45	24	29	2	176
Ocena własnych war. mater.					
Złe	55	22	18	4	343
Średnie	49	25	22	4	471
Dobre	41	30	27	2	201
Udział w prakt. religijnych					
Kilka razy w tygodniu	46	19	25	9	75
Raz w tygodniu	46	28	21	4	503
1-2 razy w miesiącu	53	26	18	3	155
Kilka razy w roku	54	18	28	1	194
W ogóle nie uczestniczy	54	28	16	3	85
Poglądy polityczne					
Lewica	48	20	31	1	177
Centrum	48	27	25	1	269
Prawica	58	20	20	2	272
Trudno powiedzieć	44	31	15	10	295

Tabela 8. Stosunek do **Ukraińców**

(%)

	Niechęć	Obojętność	Sympatia	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	51	24	19	6	1014
Płeć					
Mężczyźni	47	26	21	5	483
Kobiety	54	21	18	7	531
Wiek					
18-24 lat	48	27	20	4	153
25-34	47	26	22	5	178
35-44	49	24	22	5	167
45-54	56	23	15	6	211
55-64	47	26	21	6	124
65 lat i więcej	56	17	16	11	180
Miejsce zamieszkania					
Wieś	49	21	21	9	377
Miasto do 20 tys.	48	26	19	6	129
20-100 tys.	47	28	18	6	203
101-500 tys.	58	25	15	3	190
501 tys. i więcej mieszk.	57	18	22	3	116
Wykształcenie					
Podstawowe	53	22	14	11	294
Zasadnicze zawodowe	51	25	19	4	260
Średnie	51	25	19	5	352
Wysze	46	19	32	3	109
Grupa społ.-zaw. pracujący					
Kadra kier., inteligencja	43	22	32	3	63
Prac. umysł. niż. szczebla	53	25	18	3	96
Pracownicy fiz. - umysł.	57	28	14	1	77
Robotnicy wykwalifikowani	42	30	22	6	96
Robotnicy niewykwalifik.	57	16	20	7	31
Rolnicy	50	20	26	4	54
Pracujący na własny rach.	40	34	18	8	41
Bierni zawodowo					
Renciści	54	22	16	8	103
Emeryci	55	17	18	10	215
Uczniowie i studenci	45	29	21	6	72
Bezrobotni	51	24	18	7	119
Gospodynie domowe i inni	59	25	13	3	47
Pracuje w:					
inst. państw., publicznej	53	22	20	5	145
spółce właścicieli					
prywatnych i państwa	55	24	17	4	77
sekt. pryw. poza rolnict.	44	30	21	5	191
prywatnym gosp. rolnym	46	19	29	5	58
Dochody na jedną osobę					
Do 299 zł	61	18	15	6	110
300-399	52	22	22	4	92
400-599	46	28	16	10	172
600-800	51	21	23	4	164
Powyżej 800 zł	54	21	20	4	176
Ocena własnych war. mater.					
Złe	52	23	17	8	343
Średnie	53	23	19	6	471
Dobre	45	27	24	5	201
Udział w prakt. religijnych					
Kilka razy w tygodniu	45	17	25	13	75
Raz w tygodniu	51	24	19	6	503
1-2 razy w miesiącu	56	26	12	6	155
Kilka razy w roku	51	23	23	3	194
W ogóle nie uczestniczy	51	25	17	6	85
Poglądy polityczne					
Lewica	52	19	26	3	177
Centrum	52	27	20	1	269
Prawica	55	24	19	3	272
Trudno powiedzieć	46	23	15	16	295

Tabela 9. Stosunek do Węgrów

(%)

	Niechęć	Obojętność	Sympatia	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	19	28	45	8	1014
Płeć					
Mężczyźni	15	28	51	6	483
Kobiety	23	28	39	10	531
Wiek					
18-24 lat	30	29	34	7	153
25-34	20	32	42	6	178
35-44	20	30	46	4	167
45-54	20	25	51	5	211
55-64	12	30	54	4	124
65 lat i więcej	14	23	41	22	180
Miejsce zamieszkania					
Wieś	21	30	37	13	377
Miasto do 20 tys.	22	18	52	8	129
20-100 tys.	20	30	43	7	203
101-500 tys.	19	31	48	2	190
501 tys. i więcej mieszk.	12	24	60	4	116
Wykształcenie					
Podstawowe	22	26	35	17	294
Zasadnicze zawodowe	21	33	42	5	260
Średnie	20	27	48	5	352
Wysze	8	27	64	1	109
Grupa społ.-zaw. pracujący					
Kadra kier., inteligencja	7	27	65	2	63
Prac. umysł. niż. szczebla	16	35	47	2	96
Pracownicy fiz. - umysł.	24	32	40	4	77
Robotnicy wykwalifikowani	16	33	45	5	96
Robotnicy niewykwalifik.	32	30	34	4	31
Rolnicy	27	28	43	2	54
Pracujący na własny rach.	12	34	46	8	41
Bierni zawodowo					
Renciści	20	26	43	10	103
Emeryci	15	23	45	17	215
Uczniowie i studenci	33	28	29	9	72
Bezrobotni	24	25	43	8	119
Gospodynie domowe i inni	18	25	54	3	47
Pracuje w:					
inst. państw., publicznej	19	29	48	4	145
spółce właścicieli					
prywatnych i państwa	12	36	49	3	77
sekt. pryw. poza rolnict.	18	33	44	5	191
prywatnym gosp. rolnym	25	27	45	3	58
Dochody na jedną osobę					
Do 299 zł	35	21	36	7	110
300-399	22	25	48	5	92
400-599	15	33	38	14	172
600-800	16	24	55	5	164
Powyżej 800 zł	10	33	52	5	176
Ocena własnych war. mater.					
Źłe	23	26	42	9	343
Średnie	19	31	42	8	471
Dobre	15	24	55	6	201
Udział w prakt. religijnych					
Kilka razy w tygodniu	19	14	47	20	75
Raz w tygodniu	18	31	42	8	503
1-2 razy w miesiącu	25	29	40	7	155
Kilka razy w roku	20	25	49	6	194
W ogóle nie uczestniczy	15	26	52	7	85
Poglądy polityczne					
Lewica	20	24	54	2	177
Centrum	20	32	46	2	269
Prawica	18	26	53	4	272
Trudno powiedzieć	21	28	30	21	295